

«Δεν είχα ποτέ το δικό μου δωμάτιο, πάντα το μοιραζόμουν με τον αδερφό μου», μου λέει η Φανή όταν της ζητώ κάποιες εξηγήσεις για το *Δωμάτιο*. Το ενδιαφέρον της εγκατάστασης της Φανής Σοφολόγη, βέβαια, δεν έγκειται στην υλοποίηση κάποιας παλαιότερης ανεκπλήρωτης επιθυμίας-απωθημένου (επανεγκατάσταση της επιθυμίας;) όπως φαίνεται να δηλώνει ο εξομολογητικός χαρακτήρας της παραπάνω φράσης, αλλά στο γεγονός ότι το συγκεκριμένο έργο, όπως και οι προηγούμενες δουλειές της, είναι μια επίθεση στην ψυχολογία του θεάματος. Ουσιαστικά, η επίθεση αυτή βασίζεται στην έκθεση μιάς προσωπικής μυθολογίας, όπου το δημόσιο αναμειγνύεται με το προσωπικό και το εξωτερικό με το εσωτερικό, και εξαπολύεται με την αποδόμηση των συνηθισμένων μέσων και τρόπων θέασης.

Στο *Δωμάτιο*, η Σοφολόγη αντιλαμβάνεται το χώρο του παιδικού δωματίου της ως ένα τοπίο. Το δωμάτιο είναι ο χώρος που ονειρευόμαστε, που φτιαχνόμαστε κρυφά με ταξιδιάρικες σκέψεις, που κλειδωνόμαστε για να μείνουμε μόνοι. Στο *Δωμάτιο* των θαυμάτων, η καλλιτέχνις υποδύεται ρόλους και μεταμορφώνεται σε μια διαφορετική ώριμη Αλίκη, που στοχάζεται, αναπολεί και παρουσιάζει τον παλιό της κόσμο σε νέους επισκέπτες-θεατές. Η κάμερα είναι το κλειδί για να ανοίξεις το *Δωμάτιο*, το κλειδί για να ερμηνεύσεις το νόημα της κατασκευής. Η κάμερα είναι ότι το *Δωμάτιο* δεν περιέχει (καθρέφτης, παράθυρο). Έτσι η κάμερα λειτουργεί σαν ένας αντίστροφος Καθρέφτης του δωματίου ή σαν ένα νοηματικό παράθυρο προς τον έξω κόσμο – ένα παράθυρο, όμως απ' όπου μόνο σε βλέπουν, σε παρακολουθούν και το οποίο μεταμορφώνει τους δύο χώρους – τον ανάποδο πραγματικό και τον κανονικό εικονικό – σε δύο συγκοινωνούντα δοχεία. Σε αντίθεση, λοιπόν, με το πρωτοποριακό *Κρεβάτι* (1955) του Αμερικανού Ρόμπερτ Ράουζενμπεργκ, το *Δωμάτιο* της Σοφολόγη εξυψώνει την αισθητική εμπειρία σε ψυχολογική, για να σχολιάσει επίκαιρα θέματα της εποχής όπως η επιτήρηση (της αθωότητας;) και ο ελεγχόμενος χώρος.

Ως αντίδοτο σε όλα αυτά, το δωμάτιο της Φανής σε στοιχειώνει, δηλαδή σε «φτιάχνει». Είναι το δωμάτιο της νοηματικής πραγματικότητας, του νοητικού διπολισμού*. Είναι ένα παιχνίδι μεταξύ του πραγματικού και του νοητού κόσμου-χώρου. Ένα παιχνίδι που αναζητά και βρίσκει τον πραγματικό εαυτό της εικόνας και της μνήμης: «...θα ήμουν γύρω στα έξι και βρισκόμουν ξαπλωμένη στον καναπέ του σαλονιού· (βλέποντας τηλεόραση;). Μάλλον σκεφτόμουν, δεν θυμάμαι όμως τι. Εντελώς ξαφνικά, έκανα μιά απότομη κίνηση προς τα πίσω. Οι ώμοι, τα χέρια και το κεφάλι μου έφυγαν πίσω από το χέρι του καναπέ φέρνοντας με τα μάτια και το νού, τα πάνω-κάτω. Εκείνη τη στιγμή, εγώ βρισκόμουν στο ταβάνι και κοιτούσα το πάτωμα...μου άρεσε πολύ το πάτωμα! Έτσι όπως ήταν. Άδειο, μ' ένα κατακόρυφο φωτιστικό στο κέντρο του. Σ' ένα άδειο πάτωμα, σκέφτηκα τότε, θα μπορούσα να κάνω ότι θέλω και πρώτα απ' όλα θα το επίπλωνα όπως ήθελα εγώ. Αυτό το πάτωμα ήταν ο δικός μου, τότε χώρος. Η πράξη όμως αυτή, δεν ήταν αποκλειστικότητά μου. Το ίδιο πράγμα, όπως διαπίστωσα πρόσφατα, έκανε τότε και ο αδερφός μου. Μόνο που ποτέ δεν έτυχε να βρεθούμε στον ίδιο χώρο, την ίδια στιγμή και να κάνουμε την ίδια αυτή κίνηση. Όταν αυτός έβλεπε το ταβάνι-πάτωμα, εγώ ήμουν πίσω, στο πάτωμα-πάτωμα».

Χριστόφορος Μαρίνος
Ιστορικός Τέχνης

* *Νοητικός διπολισμός* : Αλληλοδιείσδυση εικόνων, όπου δύο καταστάσεις παρατηρούνται από το ίδιο σημείο, μεταβάλλοντας τη χωροχρονική μας εμπειρία.